

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ПЛЕВЕН

ФАКУЛТЕТ ПО ФАРМАЦИЯ

КАТЕДРА „ФАРМАКОЛОГИЯ И ТОКСИКОЛОГИЯ”

ТЕЗИСИ НА ПРАКТИЧЕСКО УПРАЖНЕНИЕ № 1

**ЗА РЕДОВНО ЗАНЯТИЕ И САМОСТОЯТЕЛНА
ДИСТАНЦИОННА ПОДГОТОВКА
ПО „ФАРМАКОЛОГИЯ”**

**ЗА СТУДЕНТИ ОТ МУ – ПЛЕВЕН, РЕДОВНО ОБУЧЕНИЕ,
СПЕЦИАЛНОСТ „МЕДИЦИНСКА СЕСТРА”**

**ТЕМА: РЕЦЕПТА. ВИДОВЕ РЕЦЕПТИ. ГАЛЕНОВИ И
НЕОГАЛЕНОВИ ПРЕПАРАТИ. ЛЕКАРСТВЕНА ФОРМА.**

Плевен, 2020

РЕЦЕПТА, ЧАСТИ НА РЕЦЕПТАТА, ВИДОВЕ РЕЦЕПТИ. МЕРНИ ЕДИНИЦИ

I. Определение - Официално обръщение на лекаря към фармацевта.....

II. Видове рецепти

1. Магистрална рецепта (Formula magistralis);

2. Официнална рецепта (Formula officinalis);

III. Видове бланки – обикновена бяла бланка, бланки на здравната каса, зелена и жълта бланка

IV. Части на рецептата

1. **Inscriptio** – надпис. Вкл. име на лекаря, лечебно заведение, селище, дата на издаване, УИН на лекаря.

2. **Praepositio** – обръщение. Rp/ Recipe! – Вземи!

3. **Praescriptio** – предписане. Изписват се самите лекарства на латински, с главна буква, в родителен падеж, всяко на нов ред. В дясно срещу всяко лекарство се пише дозата му. Често използвани означения:

aa - ana partes aequales (в равни части) – когато 2 или повече лекарства участват в равни части, дозата им се пише срещу последното от тях; q.s. – quantum satis – колкото трябва суппозитории, пилули) ;ad – до

4. **Subscriptio** – последпис. Дават се указания на фармацевта каква лекарствена форма да приготви или отпусне на болния, в какво количество, евентуално в каква опаковка. Използвани означения:

Misce fiat (смеси да стане) - M.f. pulvis, solutio, unguentum, suppositorium и т.н. (в именителен падеж)

Da tales doses №...(D.t.d.№) – Дай такива дози на брой...Misce! Da! Signa! (M.D.S). – Смеси! Дай! Означи!

При готовите лекарства се посочва вида и броя на оригиналните им опаковки – scatula (опаковка, кутийка) за твърдите дозираните лекарствени форми – таблетки, капсули, дражета, ampulla и flacon за течните форми, tuba за меките форми – унгвенти, кремове, гелове, пасти.

Da scatulam №1 in tabulettis, in capsulis, in dragees (D. scat. №1 in tab., in caps., in drag.)

Da flaconam №1 (D. flac. №1); D.t.d. №10 in ampullis (in amp.);

Da ampullam №10 (D. amp. №10) Da tubam (D. tub. №1)

5. **Signatura** – означение. Signa! S. (Означи!) – Дават се кратки, ясни указания на пациента как да приема (прилага) лекарството. Пише се на български (на официалния език на страната). Напр. 3X1 табл. сл. хран. По 2к. в очите 2 пъти дневно. По 1 флак. муск. на 8 ч. сл. отр.(-) к. пр. и т.н

6. **Nomen medici** – име на лекаря. Личният подпис на лекаря следва *веднага след последната рецепта*.

7. **Nomen aegroti** – име на болния. Вкл. трите имена на болния, възраст, домашен адрес, телефон и др

Често използвани означения в рецептата:

Cito! – бързо, когато рецептата трябва да се изпълни спешно, пише се горе в бялото поле. Verte! – Обърни! Когато е писано и на гърба на бланката. Пише се долу в полето и се подчертава.

Разделителен знак между рецептите # Не се пише след последната рецепта

V. Мерни единици в рецептурата

- A. По SI системата (международната с-ма) – дозите се изразяват като цели числа – грамове (g), милиграми (mg), микрограми (mcg). Напр. табл. Аналгин по 500 mg, амп. вит. B₁₂ по 100 mcg .
 - B. По десетичната с-ма. Дозите се представят ато грам и неговите подразделения, изразени като десетични числа. Приема се, че 1 g = 1,0 (едно цяло), 1 dg = 0,1; 1 cg = 0, 1; 1 mg = 0,001
 - C. Международни единици – Unita internationalia (UI, ME) – за лекарства от биологичен произход, които нямат постоянна активност в единица тегло и се подлагат на биологична стандартизация
 - D. Като % концентрация и обем в милилитри или тегло в грамове - % ml (g), напр. амп. Analgin 50% 2ml
- Ориентировъчни мерни единици – лъжички, чашки и др.

ГАЛЕНОВИ И НЕОГАЛЕНОВИ ПРЕПАРАТИ

Наречени на името на Клавдий Гален, римски учен и лечител, II-III век пр.н.е. Съдържат биологично-активните вещества в сумарен вид и съотношение, характерно за съответната дрога и са непречистени или слабо пречистени от баластни вещества. Неогаленовите се отличават по значителната степен на пречистване, поради използване на съвременни технологии (Омнопон – от сънотворен мак, Кратемон – от глог и др

1. **Tinctura, -ae, -ae (tinct.)** – тинктура, настойка. Тинктурите са спиртни или етерни извлеци от лечебни растения (дроги), получени без нагряване и без отделяне на извличателя. Имат характерен цвят, мирис, вкус. Изписват се в малки общи количества – 5,0-30,0. При перорално приложение се дозират в капки.

Биват: **прости** (simplices) - от едно растение и **сложни** (compositi) - от две или повече растения.

2. **Extractum, -i, -a (extr.)** – екстракт, извлек Концентрирани извлеци от лечебни растения.

Според степента на отделяне на извличателя биват три вида по консистенция – **течен** (fluidum), **гъст** (spissum), и **сух** (siccum). Сух не се пише, а се подразбира

Extr. Crataegi fluidum – течен екстракт от глог със седативно и коронародилатиращо действие

Extr. Filicis maris spissum – гъст екстракт от мъжка папрат, с противоглистно действие.

Extr. Belladonnae (siccum) – сух екстракт от лудо биле – с парасимпатолитично действие (спазмолитично, мидриатично и др.). Екстрактите се изписват в състава на различни лекарствени форми – прахове, табл., микстури, супозитории, унгвенти и др.

2. **Sirupus, -i, -i (sir.)** – сироп. Гъсти, бистри течности със сладък вкус за перорално приложение. Влизат в състава на миксурите като коригиращо вкуса средство (remedium corrigens) в количество до 20% от общото за възрастни и до 30% за деца. Sir. simplex – обикновен захарен сироп. Приготвя се от захар (60-65%) и вода чрез топлинна обработка. Sir. Rubi idaei – малинов сироп, Sir. Cerasorum – от череша, Sir. Aurantii – портокалов, Sir. Menthae – ментови др.

3. **Aquae medicatae** – медицински води. Получават се чрез накисване на растенията или чрез разтваряне на екстракти от тях във вода (вода, вино или оцет според класическото определение). Имат характерен аромат (*ароматни води*). Прилагат се вътрешно или външно. Влизат в състава на различни течни лекарствени форми (разтвори, микстури и др) като конститuentи (разтворители) и коригенти. Могат да имат и собствена активност (не голяма).

Aqua destillata (Aq. destill.), Aq. Menthae, Aq. Rosae (розова вода), Aq. Laurocerasi (от лавровишна), Aq. Amygdalarum amarum (от горчиви бадеми) и др.

4. **Spiritus, -us, -us (sp.)** – медицински спирт. Получават се чрез разтваряне на етерични масла, растителни екстракти, лекарствени вещества в концентриран етилов алкохол. Предназначени за външно приложение, но макар и рядко етиловият алкохол може да се прилага с медицинска цел вътрешно, дори венозно (интоксикация с метилов алкохол или поливалентни алкохоли).

Spiritus aethylicus (vini) – 96° за рецептура и 70° за външно приложение. Високата концентрация не се прилага външно, тъй като коагулира повърхностните белтъци и пречи на дълбокото проникване

Sp. Sinapis – синапов, ревулзивен; Sp. Lavandulae – лавандулов, ревулзивен.

Sp. salicylicus – салицилов, с антимикотично действие;

Sp. Mentholi – ментолов с антипруригинозно действие и др.

ВИДОВЕ ЛЕКАРСТВЕНИ ФОРМИ

Създаването на разнообразни видове лекарствени форми с цел оптимизиране на терапията при конкретния пациент е в основата на съвременния фармацевтичен напредък.

Изборът на подходяща, рационална лекарствена форма, играе ключова роля при комплексната оценка и избор на ефективна, безопасна и адекватна терапия, съобразена с конкретните нужди на всеки отделен пациент.

Лекарствената форма представлява удобна за приложение и съхранение форма на медикамента, придадена му с цел постигане на желания ефект (с цел лечение, профилактика, промяна във физиологичните функции или диагностика за заболяване).

Съществуват различни видове лекарствени форми в зависимост от консистенцията им, както и в зависимост от желания начин на приложение. Според консистенцията си и агрегатното състояние формите се делят на твърди, течни, меки и газообразни, всяка от които съдържа различни видове представители.

Изготвил:

Д-р Генка К